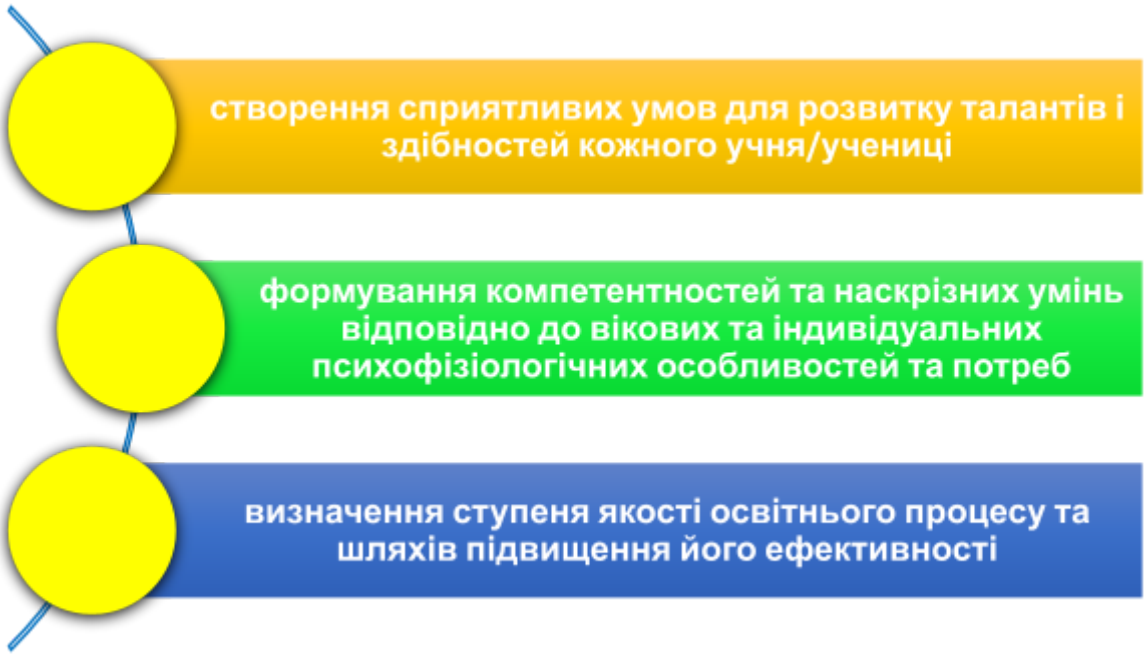
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

УЧНІВ 1-4 КЛАСІВ

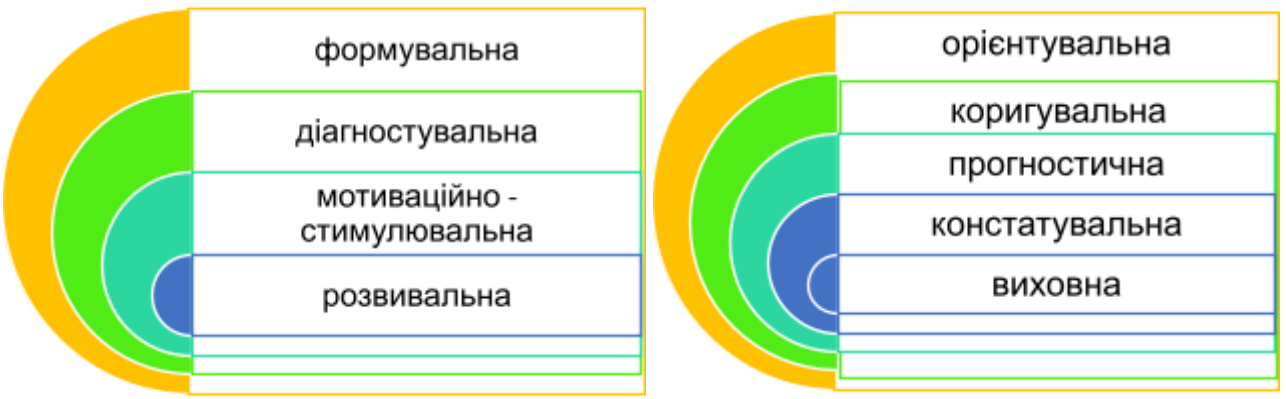
І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Оцінювання – *це процес отримання даних про стан сформованості результатів навчання учнів, аналіз отриманих даних та формулювання на його основі суджень про об'єкт, який оцінюють.*

Мета оцінювання

Основні функції оцінювання

Відповідно до мети оцінювання пріоритетними є формувальна та діагностувальна функції оцінювання. Обидві функції взаємодоповнюють одна одну і зумовлюють

особливості організації оцінювальної діяльності. Об’єктами оцінювання є результати навчання учня/учениці, у тому числі процес їх досягнення ним/нею.

Результати навчання

об’єктивні

• знання про предмети і явища навколишнього світу, взаємозв’язки і відношення між ними, уміння та навички оперувати знаннями, уміння застосовувати набутий досвід навчальних дій, досвід творчої діяльності, що відображено в обов’язкових/очікуваних результатах навчання, визначених в освітній програмі закладу загальної середньої освіти особистісні

особистісні

• активність, ініціативність; старанність, наполегливість; комунікабельність, здатність співпрацювати; самостійність, відповідальність; ціннісні ставлення

Відповідно до пункту 28 Державного стандарту початкової освіти отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

формувального оцінювання

мета → відстеження особистісного розвитку учнів й ходу опановування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості

підсумкового оцінювання

мета → співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов’язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом/освітньою програмою З урахуванням мети оцінювання змінено підходи до вираження оцінки. На заміну **узагальненій бальній оцінці** навчальних досягнень учнів з предмета вивчення/інтегрованого курсу використовується **вербальна оцінка** окремих результатів навчання учня/учениці з предмета вивчення, інтегрованого курсу (освітньої галузі), яка окрім **оцінювального судження** про досягнення може ще називати і **рівень результату навчання**.

Задля уніфікації термінів та зручності їх використання в практичній діяльності оцінювальне судження називається **вербальною оцінкою**, оцінювальне судження із зазначенням рівня результату – **рівневою оцінкою**.

Вербальну і рівневу оцінки можуть виражати як усно, так і письмово.

Класи	Оцінювання особистісних надбань	Оцінювання об'єктивних результатів навчання
1 – 2	вербальна оцінка	вербальна оцінка
3 – 4	вербальна оцінка	**рівнева оцінка** «початковий» (П) «середній» (С) «достатній» (Д) «високий» (В)

Формулювання оцінювальних суджень, визначення рівня результату навчання здійснюється на основі **Орієнтовної рамки оцінювання результатів навчання** здобувачів початкової освіти.

Вона дозволяє забезпечити об'єктивність і точність результату оцінювання та розроблена з урахуванням таких показників:

Орієнтовна рамка оцінювання результатів навчання

здобувачів початкової освіти

Рівень результатів навчання	**Характеристика рівня результатів навчання учня/учениці**

Високий	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивно-творчому рівні реалізації навчальної діяльності у змінених з певним ускладненням (стосовно типової) навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх та взаємопов’язані з ними об’єкти; характеризує об'єкти, визначає їх спільні й відмінні ознаки, властивості; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами; класифікує об’єкти; застосовує й комбінує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей; знаходить за власною ініціативою необхідну додаткову інформацію з доступних джерел, узагальнює її; оцінює достовірність інформації; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему, діаграму)/текстову; прогнозує можливий результат, пропонує/випробовує різні способи виконання завдання; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань, і пропонує відповіді на них; підтримує дискусію щодо способів та результатів виконання завдань; співвідносить результати виконання завдань з припущеннями, робить висновок про досягнення результатів; обґрунтовує способи виконання завдань та їх результати; аналізує й оцінює їх, самостійно визначає раціональний спосіб/способи подолання виявленого утруднення, планує подальші навчальні дії.
Достатній	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивному рівні реалізації навчальної діяльності в аналогічних типовим навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; називає самостійно істотні ознаки об'єктів, визначає спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів; угруповує об’єкти; установлює причиново - наслідкові зв'язки між об'єктами; застосовує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей; знаходить за власною ініціативою необхідну інформацію; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему)/текстову; пояснює спосіб/способи виконання навчальних дій; дотримується послідовності пояснення; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань; ілюструє розуміння прикладами; контролює дотримання алгоритму дій, перевіряє результати виконання завдань можливими способами, робить висновок про досягнення результатів; визначає утруднення/помилки, знаходить спосіб подолання виявленого утруднення за наданими орієнтирами, самостійно виправляє помилки.

Середній	Учень/учениця виконує навчальні завдання на репродуктивному рівні реалізації навчальної діяльності у типових навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; для досягнення результату потребує уточнень завдання; називає істотні ознаки об'єктів, установлює спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів, угруповує об’єкти відповідно до умови за наданими орієнтирами/уточненнями в процесі діалогу з учителем/однокласниками; відтворює навчальні дії за алгоритмом/схемою, водночас потребує роз'яснень для досягнення результату; знаходить інформацію у запропонованих джерелах; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю)/текстову за зразками/за допомогою вчителя; коментує навчальні дії короткими реченнями з опорою на орієнтири (пам'ятку, зразок тощо); наводить приклади; перевіряє спосіб і результат виконання завдань за зразком, констатує правильність/неправильність результату; визначає утруднення/помилки, долає виявлене утруднення/виправляє помилки з допомогою вчителя/однокласників.
Початковий	Учень/учениця виконує навчальні завдання на рівні копіювання зразків після детального кількаразового їх пояснення учителем за допомогою таких навчальних дій: розпізнає і називає об'єкти, про які йдеться в завданнях, за наданими орієнтирами; називає окремі ознаки об'єктів; відтворює окремі операції навчальних дій для досягнення результату, зокрема копіює зразок; знаходить інформацію у запропонованому джерелі за наданим орієнтиром (малюнком, ключовим словом, порядковим номером речення тощо); відтворює частини почутої/побаченої/ прочитаної інформації усно/за допомогою малюнка; коментує окремі операції короткими репліками на основі пропонованих запитань; співвідносить результат виконання завдання із зразком; констатує за підказкою правильність/ неправильність результату

***<u>Оцінка є конфіденційною інформацією</u>**, доступною лише для учня/учениці та його/ -ї батьків (або осіб, що їх замінюють). Інформування батьків про результати навчання може відбуватись під час індивідуальних зустрічей, шляхом записів оцінювальних суджень у робочих зошитах учня/учениці, інших носіях зворотного зв’язку з батьками (паперових/ електронних щоденниках учнів тощо), фіксації результатів навчання **у свідоцтвах досягнень** учня/учениці.*

ІІ. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Формувальне оцінювання розпочинається з перших днів навчання у школі і триває постійно. Формувальне оцінювання спрямовується на з'ясування індивідуальних проблем в опануванні учнем програмовим матеріалом та запобігання утруднень на подальших етапах навчання.

Оцінювальну діяльність, розпочинають **із самооцінювання** учнем/ученицею власної роботи (або **взаємооцінювання** результатів навчання учнями) і завершують **оцінюванням результату учителем**.

Алгоритм діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання

Для співвіднесення навчальних дій учня/учениці з етапами досягнення результату використовуються орієнтовні рамки оцінювання, відповідно до яких процес досягнення результату навчання проходить через **такі рівні реалізації навчальної діяльності**:

- Результати формувального оцінювання виражаються **вербальною оцінкою** учителя/учнів, що характеризують процес навчання та досягнення учнів. При цьому учитель **озвучує оцінювальне судження** після того, як висловив/ли думку учень/учні.
- Основою формулювання оцінювальних суджень можуть бути **орієнтовні рамки оцінювання результатів навчання** та **очікувані результати**, окреслені в освітній програмі.
- В оцінювальному судженні розкривають **прогрес** учнів та **поради** щодо подолання утруднень, за їх наявності, у досягненні очікуваних результатів навчання відповідно до програмових вимог.

Оцінювальне судження, зазвичай, виражає не лише емоційне сприйняття результату роботи учня, його прогресу (типу «Молодець!», «Чудово!»), а розкриває суть досягнутого учнем результату відповідно до конкретних очікувань (типу «Іменники в тексті визначено правильно, однак перевір написання слів у рядку...», «Дякую за старанність, хід розв'язування задачі обрано правильно, повтори способи обчислень за No 102 на с. 34» тощо).

Під час **перевірки письмових робіт** враховуються індивідуальні особливості учнів, їх готовність до самоперевірки та диференційовано виправляються виявлені у роботах учнів помилки.

Результати виконання письмових завдань учнями вчитель може враховувати під час підготовки до наступного уроку/заняття, передбачати **диференційовану**, **індивідуальну роботу** щодо подолання виявлених в учнів утруднень та попередження можливих утруднень, що можуть бути наслідком виявлених.

Під час перевірки письмових робіт учнів учитель пропонує учням дотримуватися культури записів виконаних завдань.

З метою формування навички письма, за потреби, подає зразок правильного написання цифри, букви, з'єднань букв у 1 класі у вільних рядках, у 2-4 класах – на полях сторінки зошита.

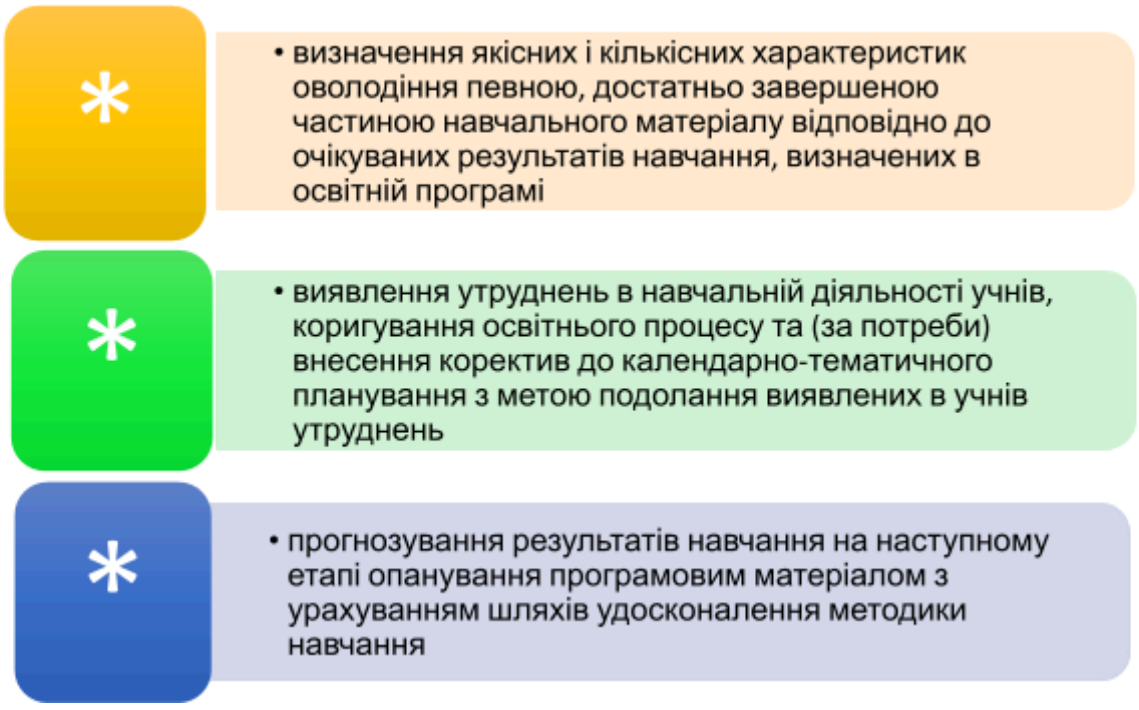
Учитель разом з учнями може обрати **позначення самооцінки учня**, **оцінки вчителя для фіксації перевірених робіт**. Окрім позначень важливими для організації подальшої роботи є **записи оцінювальних суджень** щодо виконання письмової роботи.

Задля формування в учнів уміння опрацьовувати перевірені роботи за позначками вчителя, визначати місця утруднень, виправляти помилки і в подальшому їх уникати за результатами перевірки на наступних після неї уроках учитель організовує **індивідуальну/ диференційовану роботу** (у 1-2 класах колективну/групову за **типовими помилками/утрудненнями**; у 3-4 класах - пріоритетно індивідуальну самостійну роботу).

У межах формувального оцінювання за результатами опанування певної програмової теми/частини теми (якщо тема велика за обсягом)/кількох тем чи розділу протягом навчального року проводяться **тематичні діагностувальні роботи.**

Тематична діагностувальна робота *– засіб зворотного зв'язку стосовно опанування учнями частиною очікуваних/обов'язкових результатів навчання з метою оперативного регулювання та коригування освітнього процесу задля підвищення його ефективності.*

Мета тематичної діагностувальної роботи:

Діагностувальні роботи можуть містити завдання, які виконують ***усно, письмово, практично*** *та завдання, що передбачають виконання роботи з допомогою* ***електронних освітніх ресурсів***

З **предметів мовно-літературної освітньої галузі (мова навчання)** система тематичних діагностувальних робіт може містити такі навчальні завдання:

Завдання	1 клас	2 клас	3 клас	4 клас
аудіювання		+	+	+
читання вголос	+	+	+	+
читання мовчки			+	+
читання напам’ять		+	+	+
робота з літературним твором/медіа текстом		+	+	+
діалог усно/письмово		+	+	+
усний переказ		+	+	+
письмовий переказ			+	+
усний твір		+	+	+
письмовий твір				+
списування	+	+	+	+
диктант		+	+	+
робота з мовними одиницями		+	+	+

Протягом року запропоновані види навчальних завдань у діагностувальних роботах **можуть повторюватись**. Кількість разів уміщення одного і того ж навчального завдання (кількість аудіювань, диктантів тощо) учитель може визначати з урахуванням особливостей формування певного очікуваного результату навчання та стану його досягнення учнями.

З урахуванням дидактичної доцільності діагностувальна робота може бути представлена **у тестовій формі** й містити **тестові завдання закритого і відкритого типів**.

З математики тематичні діагностувальні роботи можуть бути **комбінованими**, у тому числі **з тестових завдань закритого й відкритого типів**, та містити навчальні завдання на виявлення стану сформованості навичок читання, запису і порівняння чисел, обчислювальних навичок, навичок читання і запису математичних виразів/рівностей/нерівностей, розв’язування рівнянь, уміння розв’язувати задачі, розпізнавання й побудову геометричних фігур, оперування величинами тощо з урахуванням програмового матеріалу, що опрацьовувався. Водночас учитель може практикувати проведення тематичних діагностувальних робіт, які передбачають **перевірку одного із результатів навчання** (обчислювальних навичок, уміння розв’язувати задачі тощо). Одна з тематичних діагностувальних робіт протягом року може передбачати виявлення **стану сформованості навичок усних обчислень**. Зміст завдань у такій роботі, зазвичай, може охоплювати різні змістові лінії навчальної програми з математики.

З інтегрованих курсів, змістове наповнення яких охоплює природничу, **соціальну і здоров’язбережувальну, громадянську та історичну освітні галузі**, тематичні

діагностувальні роботи можуть містити **тестові завдання закритого і відкритого типів** на виявлення стану опанування учнями програмового матеріалу, практичні роботи з картами, приладами, моделями, а також графічні роботи, за допомогою яких перевіряється вміння інтерпретувати інформацію за допомогою моделі, малюнка, схеми тощо.

Система тематичних діагностувальних робіт у 3-4 класах може містити **комплексні діагностувальні роботи** для кожного класу, зміст яких охоплює мовно-літературну, математичну, природничу освітню галузі.

Тематичні діагностувальні роботи з предметів вивчення таких освітніх галузей, як **«Технологічна», «Інформатична», «Мистецька» і «Фізкультурна»,** а також з курсів за вибором **не проводять**.

Кількість і періодичність діагностувальних робіт з предмета вивчення/інтегрованого курсу **учитель визначає самостійно** під час складання календарно-тематичного плану. Під час складання календарно-тематичного плану **дотримуємось санітарного регламенту** для закладів загальної середньої освіти. Проведення тематичних діагностувальних робіт з урахуванням розкладу уроків і **не більше 1 тематичної діагностувальної роботи на навчальний день.**

Результатами оцінювання тематичних діагностувальних робіт є оцінювальні судження з висновком про сформованість кожного результату навчання, який діагностується на даному етапі навчання.

Оцінювальні судження за результатами тематичного оцінювання фіксуються у зошитах для тематичних діагностувальних робіт, на аркушах з роботами учнів до наступного уроку з того предмета вивчення, на якому виконували роботу, та повідомляються учням та їхнім батькам.

Якщо учня **не було в школі** в день проведення діагностувальної роботи, то після повернення він **не пише діагностувальної роботи.**

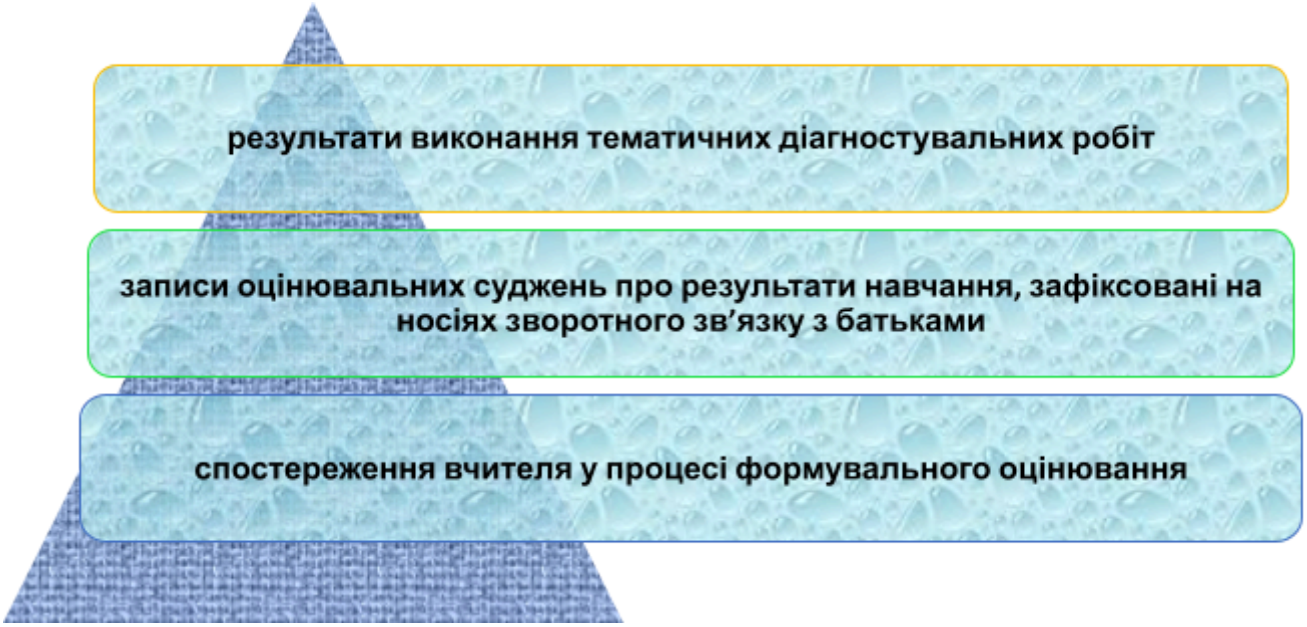
На наступний після виконання тематичної діагностувальної роботи урок проводиться з метою встановлення зворотного зв’язку щодо якості учіння, зокрема виявлення прогресу здобувача освіти відносно себе самого, створення умов для усунення виявлених утруднень у досягненні очікуваних результатів навчання. На такому уроці організовується аналіз виконаних завдань та роботу над виправленням і попередженням помилок. Ця робота може бути фронтальною під керівництвом учителя, груповою чи

індивідуальною залежно від кількості виявлених типових утруднень у досягненні результатів навчання, які підлягали діагностуванню, та готовності учнів самостійно їх опрацьовувати. **Форму аналізу діагностувальної роботи вчитель може дібрати на власний розсуд.**

ІІІ. ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Об’єктом підсумкового оцінювання є результати навчання учня/учениці за рік.
Під час підсумкового оцінювання зіставляємо навчальні досягнення учнів з очікуваними результатами навчання, визначеними в освітніх програмах закладів загальної середньої освіти.

Основа для підсумкового оцінювання результатів навчання за рік:

Підсумкове оцінювання за рік з предметів вивчення таких освітніх галузей, як «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька» і «Фізкультурна» здійснюється шляхом узагальнення даних, отриманих під час формувального оцінювання, з урахуванням динаміки формування результату навчання.

З метою реалізації індивідуального підходу до учнів під час підсумкового оцінювання результатів навчання та створення можливостей кожному учню/учениці виявляти відповідальність за власне учіння і досягати максимально можливих результатів навчання **за 10-15 днів до кінця навчального року** узагальнюються результати навчання учнів з предметів вивчення/інтегрованих курсів за кожним блоком обов’язкових результатів навчання, який окреслений у свідоцтві досягнень, та визначити

стан сформованості/ рівень результатів навчання учня/учениці з урахуванням динаміки їх формування.

Учитель **за рішенням педагогічної ради закладу освіти** може фіксувати в класному журналі або лише на носії зворотного зв'язку з батьками попередню оцінку за результатами підсумкового оцінювання. Під час інформування учнів та їхніх батьків про результати оцінювання дотримуються **конфіденційності**.

У разі виявлення бажання учнів (їхніх батьків) покращити отримані результати, учитель може запропонувати їм **індивідуалізовану діагностувальну роботу** з виявлення стану сформованості тільки тих результатів, які учень хоче покращити. Таку роботу учні, зазвичай, виконують **в межах індивідуальної роботи під час уроку.**

Підсумкову (річну) оцінку визначають з урахуванням індивідуалізованої діагностувальної роботи (якщо така проводилась) за умови, якщо виконання індивідуалізованої діагностувальної роботи засвідчує покращення результату навчання.

Підсумкову (річну) оцінку фіксують у класному журналі і свідоцтвах досягнень учнів.

Відповідно до пункту 8 статті 12 Закону України «Про освіту» наприкінці 4 класу, з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та/або якості освіти проводять **державну підсумкову атестацію здобувачів початкової освіти**, результати якої **не впливають на підсумкову оцінку за рік**. Особливості проведення, вимоги до змісту та критерії оцінювання державної підсумкової атестації Міністерство освіти і науки України визначає в установленому законодавством порядку.

У свідоцтві досягнень учня надається розгорнута характеристика результатів навчання учня/учениці, здобутих протягом навчального року. Для з добувачів початкової освіти розроблені два зразки свідоцтв досягнень, окремо для кожного циклу навчання. Обидва зразки свідоцтв досягнень містять такі частини: «Характеристика навчальної діяльності», «Характеристика результатів навчання з окремих освітніх галузей», «Рекомендації вчителя», «Побажання батьків».

У першій частині свідоцтва досягнень учня надається характеристика навчальної діяльності учня, показники якої підлягають лише вербальному оцінюванню з висновком: показник виявляється під час навчальної діяльності, що у графі «Сформовано (√/)/ще формується» позначати √/ .

У другій частині свідоцтва досягнень учня фіксується оцінка щодо сформованості того чи іншого результату навчання за освітніми галузями. У 3-4 класі у графі «Сформовано (√/)/ще формується//Рівень результату навчання» може позначатися буквами В/Д/С/П рівень сформованості результату навчання за умов використання рівневої оцінки.

У частині **«Рекомендації вчителя»** за потреби словесно конкретизується сформованість результатів навчання учнів та окреслюються орієнтири індивідуальної траєкторії навчання учня/учениці.

У частині **«Побажання батьків/осіб, що їх замінюють»** батьки/особи, що їх замінюють можуть записувати власну думку щодо результатів навчання їхніх дітей, висловлювати побажання щодо подальшої співпраці із закладом загальної середньої освіти з питання навчання дитини.

Свідоцтво досягнень учня підписують учитель класу, батьки учня, керівник закладу загальної середньої освіти. Оригінал документа зберігається батьками учня/учениці чи особами, що їх замінюють. **Копію документа з відміткою «Згідно з оригіналом», що закріплено печаткою, зберігають в особовій справі учня.** ***Інформацію із свідоцтва досягнень учня до особової справи не переписуємо***. В особовій справі зазначається ***лише рішення про переведення до наступного класу.***
Підставою для зарахування учнів до 5 класу є свідоцтво досягнень учня, у якому результати навчання схарактеризовані вербальною або рівневою оцінкою.

Ураховуючи, що кожен учень/кожна учениця мають певні обдарування до хоча б одного виду навчальної діяльності, **за підсумками навчального року нагороджуємо учнів відзнаками (грамотами, дипломами тощо) школи за індивідуальні досягнення**.